

Треба ли председник да поднесе оставку на место шефа странке - и зашто?

Пише: Слободан Орловић
недеља, 14 мај 2017 19:06

Ближи се крај маја и истек мандата актуелном председнику Републике (Т. Николић). Кључно питање по поседовање политичке моћи и место будућег одлучивања у Србији је да ли ће изабрани председник Републике (А. Вучић) остати на челу владајуће политичке странке (СНС).

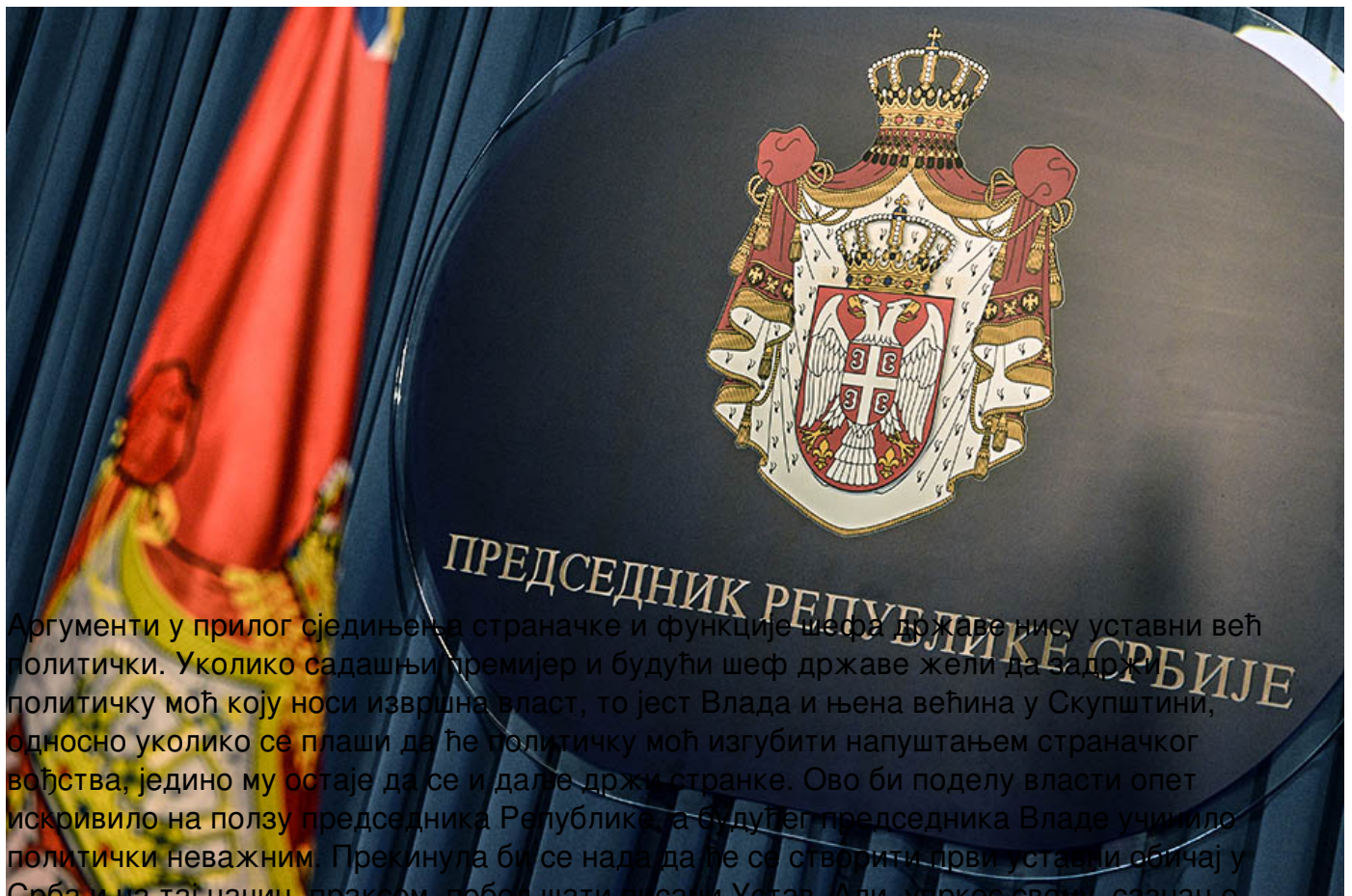
Последња два председника Републике имала су сасвим различит приступ питању да ли ступањем на највишу државну функцију треба задржати или напустити страначко вођство. За разлику од лидера Демократске странке (Б. Тадића), који је задржао руковођење странком, одлазећи шеф државе је ступањем на функцију (2012) своју странку „препустио“ другоме. Последице по поделу власти и функционисање политичког система биле су дијаметрално различите. Задржавајући функцију председника странке, шеф државе је владао наредбама захваљујући страначкој хијерархији, а не по слову уставних овлашћења. Уставна подела власти се деформисала толико да, не само да је председник Републике владао Владом и преко ње Народном скупштином, него се одлучивање у име тих институција суштински преместило у седиште странке (Крунска 69). За мандата одлазећег председника Републике подела власти је, највећим делом, враћена у уставне границе. Напустивши чело странке и тако изгубивши командни механизам страначког одлучивања, остало му је да се држи својих уставних права која нису стварна извршна власт. Истовремено, он је зачео формирање у нас првог уставног обичаја да председник Републике не буде и председник странке (ко зна, можда и по угледу на првог председника САД, Џ. Вашингтона који је, одбивши трећу кандидатуру, оформио први амерички уставни обичај о највише два председничка мандата који се поштовао чак 150 година).

Недавно изабрани председник, дакле, има могућност да при преузимању функције (пре него што положи заклетву) напусти или задржи садашњу управу највећом и владајућом

Треба ли председник да поднесе оставку на место шефа странке - и зашто?

Пише: Слободан Орловић
недеља, 14 мај 2017 19:06

странком. Да ли то треба да учини? Председник, по Уставу, „не може обављати другу јавну функцију или професионалну делатност“ (чл. 115). Законом је прецизиран појам „јавне функције“ – обухвата функционере у државним, покрајинским и локалним органима, као и функционере у јавним предузећима чији су оснивачи Република, покрајина или локална самоуправа. Видимо да функција у политичкој странци није наведена. Међутим, политичке странке су уставна категорија (чл. 5), забрањена су тајна и паравојна удружења (чл. 55) што значи да су странке јавне политичке организације (субјекти јавног права) па би и њихови лидери били јавни функционери. Уз ово, шеф државе представља Републику и изражава њено државно јединство (чл. 111 и 112 Устава). Даље, логично произлази (*argumentum a contrario*) да он, онда, не може истовремено представљати неког другог, макар то била и највећа странка, већ све нас (укључујући и опозицију). У вишестраначком систему једна странка никад не може бити израз свеукупног државног јединства, нити је цела држава. Аргумент у прилог става да странке остварују јавна овлашћења јесу њихове делатности: предлажу изборне листе, чланове бирачких одбора и РИК-а, финансирају се из јавних прихода (буџета), с њима се шеф државе консултује приликом предлагања будућег премијера итд. Странке су неопходне за функционисање парламентарног система, без њих се не може формирати парламентарна већина па тиме ни изабрати влада. Све ово потврђује да и шефовање странком мора бити јавна функција.

Аргументи у прилог сједињења страначке и функције шефа државе нису уставни већ политички. Уколико садашњи премијер и будући шеф државе жели да задржи политичку моћ коју носи извршна власт, то јест Влада и њена већина у Скупштини, односно уколико се плаши да ће политичку моћ изгубити напуштањем страначког вођства, једино му остаје да се и даље држи странке. Ово би поделу власти опет искривило на ползу председника Републике, а будућег председника Владе учинило политички неважним. Прекинула би се нада да ће се створити први уставни обичај у Срба и на тај начин, праксом, побољшати писани Устав. Али, упркос свему, сазнање

Треба ли председник да поднесе оставку на место шефа странке - и зашто?

Пише: Слободан Орловић
недеља, 14 мај 2017 19:06

српске политичке реалности наговештава да ће председничка и страначка функција бити опет спојене па ћемо тако наново имати устав поред Устава, странку изнад државе и моћ изван права. Нисмо ваљда за то?!

(Српски правнички клуб)